

สารจากบรรณาธิการ

เดือนกันยายน เดือนสุดท้ายของการทำงานในปีงบประมาณ 2566 คณะทำงานวิชาการขอขอบคุณชาว กอป. ทุกท่านที่มีส่วนร่วมและสนับสนุนการดำเนินงานต่าง ๆ ของคณะทำงาน ซึ่งได้ทำงานตามแนวคิดของ กอป. “อารักขาพืชก้าวไกล ใส่ใจดินปุ๋ย” ที่ได้กำหนดร่วมกัน

ในช่วงนี้ทุกภาคมีความชื้นในอากาศสูง ขอให้เฝ้าระวังศัตรูพืชต่าง ๆ เช่น เฝ้าระวังเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนกอข้าว และโรคไหม้ในข้าว โรคใบด่าง เพลี้ยแป้งในมันสำปะหลัง หนอนหัวดำ ดั้วแรด แมลงดำหนามในมะพร้าว โรครากเน่าโคนเน่าในไม้ผล และหนอนเจาะเมล็ดในทุเรียน เป็นต้น

สำหรับข่าวสารวิชาการ กอป. ฉบับนี้ คณะทำงานได้จัดทำข้อมูลวิชาการเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ได้แก่ เตือนการระบาด “โรคใบด่างมันสำปะหลัง” พร้อมแนะนำวิธีป้องกันกำจัด เตือนการระบาดในข้าวคือ “โรคไหม้ข้าว” จากเชื้อรา *Pyricularia oryzae* ในช่วงที่มีสภาพอากาศร้อนในตอนกลางวัน และชื้นจัดในตอนกลางคืน และ “แมลงดำหนาม” แมลงศัตรูในระยะแตกกอ ความรู้เรื่องการตรวจสอบเชื้อสาเหตุโรคพืชจากมอดยาสูบ และด้วงกาแพในโรงเก็บเมล็ดกาแฟ และสิ่งที่ควรรู้ก่อนส่งออกผลไม้ไปจีน

คณะทำงานวิชาการ กอป. หวังว่าเนื้อหาสาระในฉบับนี้ช่วยให้ข้อมูลเตือนการระบาด และให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์กับเจ้าหน้าที่และเกษตรกรทุกท่านแล้วพบกันใหม่...

นางสาวปนัดดา ทิพยะรัตน์
ประธานคณะทำงานวิชาการ กอป.

คณะทำงาน :
นางจันทร์จรัส เกียรติทวีมั่นคง นางสาวปวีณา คนยงค์ นางชัชชนก ไชยพงษ์
นางสาวอรนาฎ โคนเย็น นางสาวสุดารัตน์ แซ่มช้อย นางสาวสุภาพ ปิ่นแก้ว
นางสาวกานต์เอื้อ ชูช่วย นางสาวปวีณา เดชคอบุตร และนางสาวจิณณ์วรา ยิ่งยง

เตือนเฝ้าระวังศัตรูพืช ประจำเดือนกันยายน 2566

ภาคเหนือ

อุณหภูมิสูงสุด 32-34 °C
อุณหภูมิต่ำสุด 23-25 °C
ฝน 190-230 มม.
ความชื้นสัมพัทธ์ 80-85 %

- ข้าว **ระวัง** เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนกอข้าว บั่ว โรคไหม้ข้าว
- ข้าวโพด **ระวัง** หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด เพลี้ยอ่อน โรคใบไหม้
- ไม้ผล **ระวัง** เพลี้ยแป้ง โรคราคน้ำโคนเน่า โรคหวาด โรคใบขีด
- ผัก **ระวัง** หนอนกระทู้ผัก ตัวห้ำตัวกัดในพืชตระกูลกะหล่ำ

ภาคกลาง

อุณหภูมิสูงสุด 33-35 °C
อุณหภูมิต่ำสุด 24-26 °C
ฝน 210-260 มม.
ความชื้นสัมพัทธ์ 80-85 %

- ข้าว **ระวัง** เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนกอข้าว บั่ว โรคใบไหม้
- อ้อย **ระวัง** ศีรษะทวนควงอ้อย โรคใบขาวอ้อย โรคเสี้ยน
- มะพร้าว **ระวัง** หนอนหัวดำ แมลงค้ำหนาม ตัวห้ำตัวกัด
- ผัก **ระวัง** หนอนกระทู้ผัก ตัวห้ำตัวกัดในพืชตระกูลแตง แมลงทิวข้าวสุบ โรคไวรัสโมเสก เพลี้ยอ่อน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อุณหภูมิสูงสุด 32-34 °C
อุณหภูมิต่ำสุด 24-26 °C
ฝน 220-270 มม.
ความชื้นสัมพัทธ์ 80-85 %

- ข้าว **ระวัง** เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนกอข้าว บั่ว แมลงห้ำ โรคไหม้ข้าว โรคขอบใบแห้ง โรคใบขีดสีน้ำตาล
- มันสำปะหลัง **ระวัง** เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง แมลงทิวข้าวสุบ โรคใบด่าง โรคใบไหม้
- อ้อย **ระวัง** ศีรษะทวนควงอ้อย โรคใบขาวอ้อย โรคเหี่ยวเน่าแดง

ภาคตะวันออก

อุณหภูมิสูงสุด 32-34 °C
อุณหภูมิต่ำสุด 24-26 °C
ฝน 330-380 มม.
ความชื้นสัมพัทธ์ 85-90 %

- มันสำปะหลัง **ระวัง** เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง แมลงทิวข้าวสุบ โรคใบด่าง
- ไม้ผล **ระวัง** หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน เพลี้ยไถ่จี้ โรคราคน้ำโคนเน่า
- มะพร้าว **ระวัง** หนอนหัวดำ แมลงค้ำหนาม โรสี้ขามะพร้าว
- ยางพารา **ระวัง** โรคใบร่วงชนิดใหม่ของยางพารา โรครากขาว โรคเส้นดำ

ภาคใต้

อุณหภูมิสูงสุด 31-33 °C
อุณหภูมิต่ำสุด 24-26 °C
ฝน 130-450 มม.
ความชื้นสัมพัทธ์ 70-90 %

- ไม้ผล **ระวัง** หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน โรคราคน้ำโคนเน่า โรคราแป้ง
- มะพร้าว **ระวัง** หนอนหัวดำ แมลงค้ำหนาม ตัวห้ำตัวกัด
- ยางพารา **ระวัง** โรคใบร่วงชนิดใหม่ของยางพารา โรคใบร่วง โรครากขาว
- ปาล์มน้ำมัน **ระวัง** หนอนปลอกเล็ก ตัวห้ำตัวกัด ตัวห้ำตัวกัด โรคลำต้นเน่า

ติดต่อ : สำนักงานเกษตรอำเภอ, สำนักงานเกษตรจังหวัด ใกล้เคียง

จัดทำโดย : กลุ่มขยายพันธุ์และส่งเสริมการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร / ข้อมูลสถานอากาศ : กรมอุตุนิยมวิทยา

เตือนการระบาด

โรคใบด่างมันสำปะหลัง

(Cassava mosaic disease; CMD)

สาเหตุโรค

เชื้อ *Cassava mosaic virus*
สายพันธุ์ *Sri Lankan*

ลักษณะอาการ

- ใบด่างเหลือง ยอดที่แตกใหม่แสดงอาการต่างเหลือง
- ลำต้นแคระแกร็น
- ใบเสี้ยวรูปทรง ใบหงิกงอทำให้ประสิทธิภาพของการสังเคราะห์แสงลดลง ส่งผลทำให้ผลผลิตหัวลดลง ต้นมันสำปะหลังไม่สร้างหัว หัวลีบเล็กหรือหัวไม่มีแปงและอาจจะลดลงถึงร้อยละ 40 - 80 ขึ้นอยู่กับระยะการเจริญเติบโตของมันสำปะหลัง

ยอดที่แตกใหม่แสดงอาการต่างเหลือง

ใบเสี้ยวรูปทรง ใบหงิกงอ

ลำต้นแคระแกร็น

การแพร่ระบาด

- การนำท่อนพันธุ์มันสำปะหลังที่เป็นโรคมานปลูก
- แมลงหวี่ขาวยาสูบ เป็นพาหะนำโรคไปยังต้นปกติ

แมลงหวี่ขาวยาสูบ (*Bemisia tabaci*)

แนะนำวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

- ปลูกมันสำปะหลังที่ปลอดโรค และเป็นพันธุ์ทนทานโรคใบด่างมันสำปะหลัง ได้แก่ พันธุ์ระยะของ 72 เกษตรศาสตร์ 50 และหัวยง 60
- ไม่ปลูกพันธุ์อ่อนแอต่อโรคใบด่างมันสำปะหลัง ได้แก่ พันธุ์ระยะของ 11 และ CMR 43-08-89
- ไม่ใช่ท่อนพันธุ์จากแหล่งที่พบการระบาดของโรค และท่อนพันธุ์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มา
- สำรวจแปลงมันสำปะหลังอย่างสม่ำเสมอ
 - พบโรคกระจายทั่วแปลง ให้ทำลายทั้งแปลง
 - พบโรคเป็นหย่อม ทำลายเฉพาะต้นเป็นโรค
- ทำลายต้นมันสำปะหลังที่แสดงอาการของโรคใบด่างด้วย 3 วิธี ดังนี้
 - วิธีฝังกลบ นำต้นเป็นโรคฝังในหลุมแล้วกลบด้วยดิน
 - วิธีใส่ถุง/กระสอบ นำต้นเป็นโรคตัดเป็นท่อนใส่ถุง / กระสอบมัดปาก
 - วิธีบดสับ นำต้นเป็นโรคเข้าเครื่องบดป่นหรือเครื่องสับย่อยโดยบุพลาสติกกรองพื้นที่เศษต้นที่ถูกทำลายอยู่บนพลาสติก แล้วคลุมกองหรือห่อเศษต้นที่ถูกทำลายด้วยพลาสติกตากแดดให้ต้นมันสำปะหลังแห้งตาย
- กำจัดแมลงหวี่ขาวยาสูบ โดยพ่นสารเคมีกำจัดแมลงตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร

เตือนการระบาด

โรคไหม้ข้าว

เชื้อสาเหตุ : เชื้อรา *Pyricularia oryzae*

ลักษณะอาการ

ระยะกล้า ใบมีแผลจุดสีน้ำตาลคล้ายรูปตา มีสีเทาอยู่ตรงกลางแผล ความกว้างของแผลประมาณ 2 - 5 มม. และความยาวประมาณ 10 - 15 มม. แผลสามารถขยายลุกลามและกระจายทั่วบริเวณใบ ถ้าโรครุนแรงกล้าข้าวจะแห้งพับตาย อาการคล้ายถูกไฟไหม้

ระยะแตกกอ อาการพบได้ที่ใบ ข้อต่อของใบ และข้อต่อของลำต้น ขนาดแผลจะใหญ่กว่าที่พบในระยะกล้า แผลลุกลามติดต่อกันได้ที่บริเวณข้อต่อ ใบจะมีลักษณะแผลซ้ำสีน้ำตาลดำ และมักหลุดจากกาบใบ

ระยะออกรวง (โรคไหม้คอรวง หรือ โรคเน่าคอรวง) ข้าวที่เริ่มให้รวง เมื่อถูกเชื้อราเข้าทำลาย เมล็ดจะลีบ หากเป็นโรคตอนใกล้เก็บเกี่ยว จะปรากฏรอยแผลซ้ำสีน้ำตาลที่บริเวณคอรวง ทำให้เปราะหักง่าย รวงข้าวร่วงหล่นเสียหาย

การแพร่ระบาด

พบโรคในแปลงนาที่ปลูกข้าวหนาแน่น ทำให้อับลม ใส่ปุ๋ยอัตราสูง สภาพอากาศร้อนตอนกลางวัน และชื้นจัดตอนกลางคืน โดยกระแสลมแรงจะเป็นตัวช่วยในการแพร่กระจายโรคได้ดี

แนะนำวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

1. คลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น ไตรโซคลาโซล คาซูกาไมซิน คาร์เบนดาซิม โพรคลอราซ ตามอัตราที่ฉลากระบุ
2. หว่านเมล็ดพันธุ์ในอัตราที่เหมาะสม คือ 15 - 20 กก. ต่อไร่ ในแปลงควรมีการถ่ายเทอากาศได้ดี และไม่ควรรไฝปุ๋ยไนโตรเจนสูงเกินไป ถ้าสูงถึง 50 กก.ต่อไร่ โรคไหม้จะพัฒนาอย่างรวดเร็ว
3. สำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ ถ้าพบอาการของโรค ควรปฏิบัติ ดังนี้
 - พ่นเชื้อบีเอส (บาซิลลัส ซับทีลิส) อัตราตามคำแนะนำในฉลาก
 - พ่นเชื้อไตรโคเดอร์มาอัตรา 1 กก.ต่อน้ำ 200 ลิตร
4. หากพบการระบาดของโรค โดยพบแผลโรคไหม้เฉลี่ย 2 - 3 แผลต่อใบ ควรฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น ไตรโซคลาโซล คาซูกาไมซิน อีดีเฟนฟอส ไอโซโพรโทไอเลน คาร์เบนดาซิม ตามอัตราที่ฉลากระบุ
5. ใช้พันธุ์ต้านทานต่อโรคไหม้
 - ภาคกลาง เช่น สุพรรณบุรี 1 สุพรรณบุรี 60 ปราจีนบุรี 1 พลายงาม ข้าวเจ้าหอมพิษณุโลก 1
 - ภาคเหนือ และตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ข้าวเจ้าหอมพิษณุโลก 1 สุรินทร์ 1 เหนียวอุบล 2 สันป่าตอง 1 ทางยี 71 กุ้เมืองหลวง ขาวโป่งไคร้ น้ำรุ
 - ภาคใต้ เช่น ดอกพะยอม กข 55

แมลงศัตรูข้าว

“ระยะแตกกอ”

ชื่อวิทยาศาสตร์

Dicladispa armigera (Olivier)

รูปร่างลักษณะ

เป็นด้วงปีกแข็งชนิดหนึ่ง มีหนามแข็งแหลมปกคลุมตัวเต็มวัยมีสีดำ ลำตัวยาว 5 - 6 มิลลิเมตร เพศเมียวางไข่เป็นฟองเดี่ยว ๆ ประมาณ 50 ฟอง ตัวหนอนมีลักษณะลำตัวแบนสีขาว ระยะไข่ถึงระยะตัวเต็มวัยประมาณ 1 - 2 เดือน

ระยะเข้าทำลาย

การป้องกันกำจัด

1. หมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ
2. กำจัดวัชพืชรอบ ๆ แปลงนา
3. ไม่ควรใช้ปุ๋ยไนโตรเจนมากเกินไป

ลักษณะการทำลาย และการระบาด

ตัวเต็มวัยกัดกิน และแทะผิวใบข้าวด้านบน ทำให้เป็นรอยจุดเป็นทางสีขาวยาวนานกับเส้นกลางใบ ส่วนตัวหนอนจะชอนใบข้าวเห็นเป็นรอยแผ่นสีขุ่นมัวยาวนานกับเส้นใบ ข้าวที่ถูกทำลายรุนแรงใบข้าวจะแห้ง และกลายเป็นสีน้ำตาลเหมือนถูกไฟไหม้

ลักษณะใบข้าวที่ถูกทำลาย

แมลงดำหนาม

การตรวจสอบเชื้อสาเหตุโรคพืชจากแมลงศัตรูในโรงเก็บ

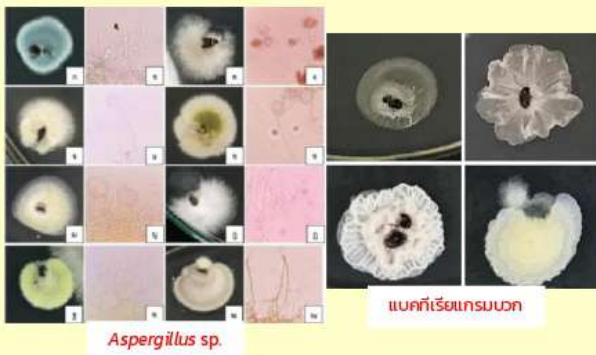

มอดยาสูบ (*Lasioderma serricorne*) และด้วงกาแฟ (*Araecus fasciculatus*) เป็นแมลงศัตรูในโรงเก็บที่จะเข้าทำลายผลผลิต ในขณะการเก็บรักษา แมลงในโรงเก็บเป็นปัญหาสำคัญ ทำให้เกิดการสูญเสียทั้งน้ำหนัก คุณค่าทางอาหาร คุณภาพ และความมอก ซึ่งความเสียหายของผลผลิตที่เกิดจากแมลงประมาณ 5-10% (สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว, 2563) นอกจากนี้ยังพบว่าแมลงสามารถเป็นพาหะที่ช่วยแพร่กระจายเชื้อสาเหตุโรคพืชได้

คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้สำรวจและตรวจสอบเชื้อสาเหตุโรคพืชที่ติดมาจากมอดยาสูบและด้วงกาแฟ พบว่า

ใน**มอดยาสูบ** ตรวจพบเชื้อรา *Mucor sp.* มากที่สุด รองลงมาคือ เชื้อรา *Aspergillus sp.* ซึ่งในวันที่ 3 พบเชื้อรา *Mucor sp.* เจริญปกคลุมเกือบทั้งจานอาหารเลี้ยงเชื้อ และเชื้อแบคทีเรียพบว่าเป็น **แบคทีเรียแกรมบวก**มากที่สุด

ใน**ด้วงกาแฟ** ตรวจพบเชื้อรา *Aspergillus sp.* มากที่สุดคือ รองลงมาคือเชื้อรา *Penicillium sp.* และเชื้อราที่ไม่สามารถระบุชนิดได้ ตามลำดับ และเชื้อแบคทีเรียพบว่าเป็น**แบคทีเรียแกรมลบ**มากที่สุด

ทำให้สามารถสันนิษฐานได้เบื้องต้นว่าแมลงศัตรูกาแฟในโรงเก็บทั้งสองชนิด อาจจะเป็นพาหะของเชื้อสาเหตุโรคพืชของเมล็ดกาแฟภายหลังการเก็บเกี่ยว

สิ่งที่ควรรู้ก่อนส่งออกผลไม้ไปจีน

ขั้นตอนการส่งออก

เงื่อนไขการส่งออก

1 เกษตรกรผู้ผลิตขอขึ้นทะเบียนผู้ส่งออก กับกรมวิชาการเกษตร

2 เกษตรกรขอการรับรองแหล่งผลิตหรือ GAP (Good Agricultural Practice) และระบบการผลิตตามมาตรฐาน GMP (Good Manufacturing Practice)

3 เกษตรกร/ผู้ส่งออกต้องขอใบรับรองสุขอนามัยพืช หรือ " ใบ PC " จากกรมวิชาการเกษตรเพื่อแนบไปกับสินค้าที่จะส่งออกไปยังประเทศจีน

4 ส่งสินค้าไปพร้อมกับใบรับรองปลอดศัตรูพืช (Phytosanitary certificate : PC)

5 หากผลไม้ผ่านมาตรฐานจะสามารถจำหน่ายในประเทศจีนได้

6 สินค้าจะผ่านการตรวจสอบที่ด่านนำเข้าของจีน หากไม่ผ่านจะถูกตีกลับ

1 สินค้าต้องปลอดศัตรูพืชควบคุมของจีน เช่น หนอน และแมลง เป็นต้น

2 ในกรณีการส่งออกลำไย ต้องมีปริมาณสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ตกค้างไม่เกิน 50 มิลลิกรัม/กิโลกรัม

3 สินค้าต้องมีใบรับรองสุขอนามัย (PC) กำกับไปด้วยทุกครั้ง

4 สินค้าต้องไม่มีสารฆ่าแมลง และสารเคมีตกค้างเกินค่ามาตรฐานของจีน

5 สินค้าต้องได้รับการกำจัดศัตรูพืช และบรรจุด้วยกรรมวิธีที่เหมาะสม ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของไทย หรือได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหาร (Q)

6 ผลไม้ 13 ชนิดที่ส่งออกจากไทย เช่น ทุเรียน ลำไย มะม่วง มังคุด เป็นต้น ต้องมาจากแปลงปลูกที่ผ่านการรับรอง GAP และโรงคัดบรรจุที่ผ่านการรับรอง GMP

